บทคัดย่อ

ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยทั้งประเทศและเป็นอาชีพหลักของคนไทยส่วนใหญ่ที่มีการสั่งสมประสบการณ์กันมานานทั้งวิธีการในการปลูกข้าวและวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธาที่คนไทยมีต่อข้าวจนเกิดเป็น "วัฒนธรรมข้าว" ที่คอยขัดเกลาจิตใจของคนไทยให้มีความเคารพต่อข้าวและธรรมชาติ แต่จากสภาพการณ์ของค่านิยม เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้คนไทยจากบ้านเกิดมาแสวงหาความเจริญทางวัตถุในเมืองใหญ่ทำให้สิ่งที่ ปู่ ย่า ตา ยาย สั่งสมกันมานานเกือบจะหายไปจากประเทศไทยอย่างเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีสถานที่ที่คอยเก็บรวบรวมหลักฐานและเรื่องราวต่างๆ เอาไว้ให้ความรู้และการศึกษาแก่คนรุ่นหลังอย่างโครงการ **"พิพิธภัณฑ์ข้าวไทย"** เป็นต้น เพื่อให้ความรู้และวัฒนธรรมที่คนรุ่นก่อนสั่งสมกันมายังคงอยู่และเป็นประโยนช์กับคนรุ่นต่อๆไป

โครงการพิพิธภัณฑ์ข้าวไทยนี้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตั้งอยู่ในพื้นที่แปลงทดลองข้าวของสถานีทดลองข้าวหันตรา ตำบลหันตรา อำเภอเมือง จังหวัดอยุธยา ทำหน้าที่จัดแสดงและให้ความรู้กับผู้ที่สนใจทั่วไปในเรื่องราวของข้าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเภทของพันธุ์ข้าวต่างๆ วิธีการทำนา สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศกับการทำนาในพื้นที่ต่างๆ ของไทย วัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยกับข้าว รวมไปถึงเรื่องราวของในหลวงกับข้าวโดยมหัวข้อของการจัดแสดงดังนี้

1.**กล่าวนำ** เป็นเรื่องราวของการขุดค้นและหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวกับร่องรอยของข้าวในเมืองไทยในยุคต่างๆจนถึงปัจจุบันที่นักโบราณคดีขุดพบ และสามารถอธิบายรากฐานทางประวัติศาสตร์ของไทยที่ผูกพันธ์กับข้าวมาอย่างยาวนาน

2.**ข้าวกับดิน** ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของการปลูกข้าว ภูมิประเทศต่างของไทยกับการปลูกข้าว คุณสมบัติของดิน วิธีการและขั้นตอนของแต่ละพื้นที่ในการปลูกข้าว เครื่องมือเครื่องใช้และโครงการพัฒนาที่ดินในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย

3.**ข้าวกับน้ำ** เป็นส่วนที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งน้ำของประเทศไทยที่ใช้ในการปลูกข้าว วิธีการควบคุมน้ำมาใช้ในพื้นที่เพาะปลูกข้าว เครื่องมือจับปลา และโครงการชลประทานต่างๆ ของรัฐบาล

4.**ข้าวกับฉม** เป็นส่วนที่จัดแสดงเรื่องราวของภูมิอากาศที่มีผลกับการปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ต่างๆ ของไทยที่ทำให้ข้าวในประเทศไทยนั้นมีหลากหลายพันธุ์ด้วยกัน แนวพัดผ่านของลมมรสุมและการควบคุมภูมิอากาศให้เอื้ออำนวยกับการปลูกข้าวอย่าง "ฝนเทียม"

5. **วัฒนธรรมข้าว** เป็นส่วนที่เป็นผลมาจากจิตใจและความเชื่อของชาวนา ความศรัทธา การทำกิจกรรมร่วมกัน ภูมิปัญญา ประเพณี งานฝีมือ เพลงพื้นบ้าน สถาปัตยกรรมข้าวและเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เป็นผลมาจากข้าว

6.**ในหลวงกับข้าว** จัดแสดงเรื่องของในหลวงที่ทรงดูแลเอาใจใส่การปลูกข้าวของคนไทยตลอดมา การแรกนาขวัญ โครงการหลวงต่างๆที่เกี่ยวกับข้าวและการพัฒนาที่ดินแบบยั่งยืน รวมถึงแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ยังมี**ลานกิจกรรม**ที่สาธิตวิธีการทำนา การชลประทาน และ**ลานวัฒนธรรม**ที่แสดงการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวนา ที่ผลัดเปลี่ยนรูปแบบและเรื่องราวในการจัดแสดงทุกๆ 3 เดือน

ABSTRACT

Rice is the basic food of Thai people and growning rice is the basis career that collect experice for a long time. Include , the method to growning rice, culture. belivabal, faith that combine to Rice tredition that make Thai people mind to be respect to rice and nature. Because of value condition, the economic and social in the present make Thai people leave from hometown to seek civilization in big town. So ,many thing that the farmer people collect for many time almost lost from Thailand. We have to make the place to collect that things for new generation to learn such as THAI RICE MUSEUM .

THAI RICE MUSEUM is in Agriculture Educational Technical Department, Ministy of Agriculture and Agriculture cooperative society responsibility. It locate on Rice test area of Hunta rice reseach center , Thumbon Hunta, Amphur Huntra, Ayutaya province. Their work is exhibit and explain about rice from the past to the present, the kind of rice, the method to grow, suitable weather for many of area, culture. belivabal include the king and rice, such as

1. Preface : It tell us about the search of the rice in Thailand in each age to the present which can explain Thailand history that relate with rice for a long time.
2. Rice and soil : which is the one of the factors to grown rice, the physical features of the land and growning rice, soil property,the method and step to grow rice, equipments and land development project in each part of Thailand.
3. Rice and water : this section tell us about the water source of Thailand that use to grown rice, the method to control water, fish equipments and the government irrigation projects
4. Rice and weather : exhibit about the weather that have the effect to the rice in the different areas that make Thai land have many kind of rice. The monsoon line and weather control which help the farmers to grown rice such as "artificial rain"
5. Rice culture : It the result of culture. belivabal, faith of the farmers, work together, local idia, tredition, handiwork, Thai folk songs, architecture of rice, political exconomic which are the result of rice.
6. The king and rice : exhibit about the king pay attention to grown rice, Reak Na Khun ceremony, many project of rice and land development include the way of land development in the future

In the addition,there are the area that demonstrate rice growing method, irrigation and demonstrate farmer culture which change the present' s method every 3 months.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น เพราะได้รับความสนับสนุนและการอนุเคราะห์ข้อมูลและความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่านด้วยกัน ในการให้คำแนะนำต่อข้าพเจ้าที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ขอให้ความดีและผลบุญจากการช่วยเหลือข้าพเจ้าในครั้งนี้เป็นผลดีต่อผู้มรพระคุณทุกท่านต่อในภายภาคหน้า ผู้มีพระคุณทุกท่านมีรายนามดังต่อไปนี้

1. บิดา มารดาและครอบครัวที่คอยเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินการครั้งนี้ทั้งกำลังทุนทรัพย์ และกำลังใจที่เป็นแนวทางดำเนินชีวิตเยี่ยงคนดีของสังคม

2. อาจารย์เฉลิมชัย และอาจารย์คมกริช ที่ช่วยกันก่อตั้งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาหาความรู้

3. อาจารย์ชนาธิป ที่คอยให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในทุกๆขั้นตอนของการศึกษาและออกแบบจนเสร็จออกมาเป็นงานขั้นสุดท้าย เอาใจใส่ข้าพเจ้ามาโดยตลอดเป็นอย่าง

4. อาจารย์ปวเรศ ที่เปิดความคิดใหม่ๆให้กับการคิดงานของข้าพเจ้าและแนะแนวทางที่เข้าใจและรับรู้ได้ง่าย

5. พี่สาวที่แสนดี(พี่ต้อย) ที่คอยสนับสนุนด้านเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย HI – TECH กับน้องชายผู้นี้มาโดยตลอด รวมถึงการอนุเคราะห์ที่อยู่ที่ช่วยสละทุนทรัพย์จ่ายค่าหอให้ทุกเดือนเพราะกลัวน้องชายจะไม่มีสมาธิในการทำงานเวลาอยู่กับเพื่อน

6. ขอบคุณป้าที่โภชนาคาร 2 ที่ทำอาหารอร่อยๆให้ได้อิ่มท้องในราคาประหยัดทุกวัน

7. ขอบคุณเพื่อนๆ ที่ตั้งใจฝ่าฟันงานหนักมาด้วยกันจนจบถึงแม้จะมีเพื่อนบางส่วนยังต้องฝ่าฟันต่อ แต่ก็ขอบคุณที่ยังรักกันเหมือนเดิม

8. "รหัสนี้มีแต่เพี้ยนๆ รวมคนไม่ค่อยปกติไว้ด้วยกัน" ถึงใครจะ COMMENT อย่างไรสายรหัสเราก็รักใคร่กันช่วยเหลือกันดีจนพี่เรียนจบ

- น้องหนิงสาวมั่น ทำดีแล้วแต่อยากให้ฟังชาวบ้านบ้างก็จะดีนะ
- เจ๊ปอ พยายามต่อไปสักวันคงมีคนเข้าใจสิ่งที่เธอคิดอยู่
- ต๋องกับเป้ง ต่างคนต่างมีดีอยากให้แลกเปลี่ยนความคิดกันในบางเรื่องแล้วจะรุ่งกว่านี้นะ
- น้องๆทุกคนที่เหลือที่ผ่านมาพี่ขอบคุณมากที่สละเวลาอันมีค่ามากมายมาช่วยพี่จนเสร็จงานดดยเฉพาะน้องอร น้องโบว์ ที่มาช่วยแล้วเอาเสบียงมาส่งด้วย

9. ขอบคุณผลิตภัณฑ์อันทรงคุณภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดีไม่มีอุปสรรค

10. เครื่องคอมพิวเตอร์ AMD K6 II 500 MH.

11. จักรยานยนต์ HONDA BEAT R 110 cc.

12. หนูๆน้องๆ ที่เป็นกำลังใจให้ทุกคน และทุกๆคณะเลยโดยเฉพาะคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์